

A versenypolitika érvényesítése az Európai Unió energiaszektorában

VINCE PÉTER

Az Európai Unió belső energiapiacát szabályozó három irányelv megteremtette az energiaszektorban a piacnyitás feltételeit. A piacnyitás, a liberalizáció érvényesülésének útjában álltak azonban a vállalati versenytorzító helyzetek és magatartások, valamint a tagállamok piacszavaró beavatkozásai. Az Európai Bizottság a versenypolitika eszköztárának alkalmazásával, az egyedi versenykorlátozó helyzetek megszüntetésére indított eljárásaival és határozataival segítette elő, hogy a piacnyitás feltételei az irányelvekben kialakított piacsabályozás szerint valósuljanak meg. A verseny érvényesülésének érdekében indított korábbi uniós eljárásokban a vállalatok piaci versenyhelyzetét közvetlenül érintő ügyek domináltak, amelyek a cégek magatartásával, erőviszonyával és az állami támogatásokkal függtek össze. A piaci verseny érvényesülését zavaró helyzetek feltárásának szempontjait az utóbbi években újabb – környezet- és klímavédelmi – megfontolások is kiegészítik, amelyek függetlenek a vállalatok piaci versenyhelyzetétől. Az energiapiaci verseny érvényesülését elősegítő uniós eljárásokban azonban e szempontok érvényesítésének összhangba kell kerülnie az egységes belső piac megerősítésének követelményével.*

Journal of Economic Literature (JEL) kód: D21, L12, L4.

Az Európai Unió energiapiacának megteremtésére közel két évtizede az Európai Bizottság kezdeményezései és az Európai Parlament döntései eredményeképpen folyamatosan, több lépésben került sor. Az egymástól elszigetelten működő nemzeti villamosenergia-, illetve földgázpiacok összekapcsolásáról 1996 óta három európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezett (EC, 1997, 1998, Európai Parlament, 2003, 2004, 2009a, 2009b). Ezek közös alap gondolata az volt, hogy az egységesülő európai energiapiacnak biztonságos energiaellátással és versenyképes árakkal kell elősegítenie a tagországok gazdasági növekedését és jólétének gyarapodását. Az egymást követő irányelvek szerint az uniós tagországok összekapcsolódó energiapiacán fokozatosan érvényesül – a korábbi országoként eltérő szabályozással szemben – a nemzeti piacok működésének összehangolása. Ez megteremti a kínálati oldal szereplői között az országhatárokat is átlépő

Vince Péter, az MTA KRTK főmunkatársa. E-mail cím: vince.peter@krtk.mta.hu

* A cikk a K 105435 számú OTKA-projekt (Közgazdaságtan a jogalkalmazásban. A jogalkalmazási közgazdaságtan helye a piac- és vállalatelméletben és a jogi, hatósági eljárásokban) támogatásával készült.

verseny kialakulásának a feltételeit. A verseny hozza létre továbbá az energiaszektor teljes vertikumában, a kínálati és keresleti oldalán egyaránt azokat a változásokat, amelyek hozzájárulnak az árak csökkenéséhez, a magasabb szolgáltatási színvonalhoz, az energiaszolgáltatás javuló hatékonyságához, a felhasználók piaci pozícióinak erősödéséhez és mindezek eredményeképpen a tagországok javuló versenyképességéhez.

Az energiapiaci liberalizáció általánosan megfogalmazott céljait, az Európai Unió energiapolitikájának három legfontosabb elemének érvényesülését – a fenntarthatóságot, a versenyképességet, valamint az ellátás biztonságát – a versenypolitika is szolgálja. A piacnyitás részletszabályainak kialakítása – az energiapiacok liberalizálásának uniós szinten meghatározott és egymást követő szakaszai – ugyanis önmagában nem volt képes biztosítani a liberalizálás megvalósítását, a meghatározott célok érvényesülését. Az energiapiac működése általános szabályainak megalkotása és életbe léptetése létrehozta ugyan a liberalizálás keretfeltételeit, de a szabályozás érvényesülését korlátozták az örökölt strukturális adottságok, így az egyedi vállalati versenytorzító helyzetek és magatartások, a piacok koncentráltasága a termelésben és a nagykereskedelemben, továbbá a tagországokat összekötő hálózatok, az infrastruktúra szűk keresztmetszetei, valamint a tagállamok piacszavaró beavatkozásai.

Az EU az egységes európai energiapiac kialakulásának akadályait 2007-es felülvizsgálatában vette számba (Európai Bizottság, 2007). A felülvizsgálat legfontosabb megállapítása úgy összegezhető, hogy „...a nem kielégítő működésű és drága gáz- és villamosenergia-piacok komoly hátrányokat okoznak mind a fogyasztóknak, mind a vállalkozásoknak” (EU Press, 2007). Az EU-ban a gáz- és villamosenergia-piacok a tagországok többségében továbbra is nemzeti piacként működtek, így azokon csak korlátozottan érvényesülhet a verseny. Ezt a negatív helyzetértékelést egy sor problémának a feltárása támasztotta alá (Európai Bizottság, 2008, 2009a). A leglényegesebbek ezek közül a következők voltak: a szerkezeti problémák, amelyek körébe a nemzeti (nagy- és kiskereskedelmi) piacok koncentráltasága, az energiaszektor vertikálisan integrált vállalatainak erőfölénye, domináns, esetenként monopolhelyzete, valamint – ezzel összefüggésben – a rendszerirányítók és a hálózatüzemeltetők tulajdoni függetlenségének a hiánya. Az energiapiacok működési zavarainak további forrásai a nemzeti hatóságok piacszavaró beavatkozásai voltak.

E felülvizsgálat eredményeképpen 2011-ben életbe lépett a sorban harmadik irányelv (az ún. harmadik energiacsomag), amely az energiapiacok és az energiaszektor működésének

általános szabályait, a piacnyitás következő szakaszának, a nemzeti piacok összekapcsolásának a lépéseit határozta meg (Európai Parlament, 2009a, 2009b). Az energiapiacok liberalizációjának elősegítésére az Európai Bizottság nemcsak az ágazati piacsabályozás továbbfejlesztéséről, hanem a versenypolitikai eszköztár alkalmazásáról is döntött. A feltárt „problémák megoldása érdekében a bizottság a versenyszabályok alá tartozó esetekben (azaz a trösztellenes, összefonódás-ellenőrzési és állami támogatási ügyekben) egyedi nyomon követési intézkedéseket kíván tenni, továbbá módosítani kívánja az energiapiaci liberalizáció jogszabályi kereteit” (EU Press, 2007).

A versenyszabályozás eszközeinek felhasználása – szemben az energiacsomagokban kialakított ágazati piacsabályozással – egyedi ügyekben, a működés során feltárt piactorzító tényezők meghatározása után, ex post módosítja az energiapiaci liberalizálás útjában álló, az egyes vállalatok magatartásával és a piac szerkezeti adottságaival összefüggő feltételeket. A versenyszabályozás, vagyis a trösztellenes, az összefonódási és az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás alkalmazását az indokolta, hogy érvényesültek olyan versenyszabályokat sértő vállalati törekvések, fennálltak olyan egyedi versenykorlátozó piaci helyzetek (vertikális és horizontális koncentráció a termelői és nagykereskedelmi piacokon), amelyek nem voltak orvosolhatók az ún. második energiacsomag, az energiapiacok 2003–2004-ben elfogadott átfogó szabályozásának eszköztárával. A versenyszabályokat alkalmazó eljárások¹ ezért kiegészítették az energiaszektor szabályozását. A versenyszabályozás tehát az ágazati piacsabályozás hatókörébe nem tartozó ügyek kezelésére biztosított további jogosítványokat a bizottság számára (Európai Bizottság, 2011, Európai Bizottság, 2013).

Az EU-tagországok energiaszektoraiban ez alapján az Európai Bizottság sok eljárást indított meg a kétezres évek első évtizedében, amelyek célja a piacon bent lévő (inkumbens), vertikálisan integrált cégek erőfölényének, piactorzító magatartásának a visszaszorítása, megszüntetése volt. Az eljárások nyomán sor került tulajdonosi szétválasztásokra, az egyes tevékenységi körök eladására, a vállalatok piaci magatartásának meghatározására a verseny intenzitásának erősítése érdekében. Ezek az eljárások nem csupán az eljárás alá vont vállalatok erőfölényét korlátozták, hanem átalakították az érintett

---

¹ A lefolytatott eljárásokról a következő helyeken található információk: http://ec.europa.eu/competition/index_en.html, http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/cases_en.html, <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>

energiapiacok egészének a szerkezetét is, mivel új versenytársak belépését tették lehetővé, ezzel elősegítették az energiapiacok liberalizálását, kiszélesítették a felhasználók választási lehetőségeit.

A versenyszabályok alkalmazását váltották ki azok a piaczavaró helyzetek is, amelyek nem a vállalatok, hanem a tagállamok működéséhez kapcsolódtak. Ilyenek voltak például a közösségi szabályozás nemzeti átültetésének késedelmei, valamint a nemzeti hatóságoknak az árszabályozással, a tiltott állami támogatások folyósításával összefüggő jogsértései (EU Press, 2009a, 2010).

Az energiapiaci verseny akadályairól és az Európai Unió ezekre adott válaszairól adott áttekintést *Vince* [2011] a második energiacsomag életbe lépése utáni, 2010-ig terjedő időszakra vonatkozóan. A jelenlegi kutatás az újabb fejleményekkel foglalkozik: a 2010 utáni időszak néhány versenykorlátozással, erőfölénnyel való visszaéléssel, vállalati összefonódásokkal, valamint tiltott állami támogatásokkal összefüggő ügyével, a versenyszabályokat érvényesítő uniós eljárásokkal, amelyek azt tárták fel, hogy fennálltak-e *versenytorzító* vállalati helyzetek és piacszerkezeti problémák.

Ezek az ügyek betekintést engednek az Európai Bizottságnak a versenyügyi eljárások során érvényesített megfontolásaiba és az ezeket az egyes esetekben érvényre juttató gyakorlatának sajátosságaiba. A cikk elsősorban az Európai Bizottság (és néhány példával az Európai Bíróság) vállalati versenyhelyzeteket átalakító néhány döntésének ismertetésével kívánja bemutatni, hogy azok mögött milyen megfontolások húzódtak meg. Az európai energiaipari cégek piaczavaró működése feltárásának közgazdasági megfontolásaiban, majd e helyzetek megszüntetésére kialakított eljárásokban érvényesített uniós szempontokat vesszük tehát számba. Az elemzésben bemutatott esetek, ügyek túlnyomó többsége a 2010-et követő évekből származik, vagyis az energiapiaci felülvizsgálat eredményeképpen a piaczavaró vállalati helyzetek miatt aktívabbá vált eljárások idejéből. A kutatás forrásai között meghatározó szerepe van az Európai Unió Bírósága és az Európai Bizottság dokumentumainak, valamint az e kérdéseket feldolgozó elemzéseknek.

Az ügyek típusairól

Az uniós eljárások versenyszabályokat érvényesítő, *egyes tagországokat* vagy *vállalatokat* érintő ügyeinek típusai változatosak voltak. A következőkben olvasható esetek nem fedik le a típusok teljes körét, hiszen minden ügynek sok volt az egyedi jellegzetessége, de néhány

példán keresztül mégis bepillantást engednek az eljárások meghatározó vonásaiba, a bizottság által érvényre juttatott megfontolásokba.

Az ügyek egyik fő csoportjába azok az esetek tartoznak, amelyeket összefoglalóan a *versenykorlátozó* vállalati magatartás jellemez. A versenykorlátozó vállalati magatartás, az erőfölény érvényesítése igen változatos formákban jelenik meg, a megindított uniós eljárások olyan ügyeket érintettek, mint a vállalatok közötti megegyezések, az erőfölénnyel való visszaélés esetei (például a piaclezárás, az áralapú versenykorlátozás, a piacok és partnerek közötti megkülönböztetés, a kizárólagos megállapodások). Az Európai Bizottság döntései a *vállalati versenykorlátozó magatartások több esetét* különböztették meg, és ezek megszüntetésére az egyes eljárásokban változatos eszköztár alkalmazását írták elő. Az *eljárások négy fő csoportba* sorolhatók. Ezek a *trösztellenes eljárások*, a *kartellügyek*, a *vállalati összefonódásokkal* és az *állami támogatással összefüggő* esetek.²

Az előzményt az Európai Unió belső gáz- és villamosenergia-piacra megnyitásának helyzetét felmérő 2006. évi jelentés következtetései alapján megindult eljárások jelentették. Ezek közül kiemelkednek a legnagyobb uniós energetikai cégek versenykorlátozó tevékenységének feltárása és megszüntetése érdekében megindított és lefolytatott felülvizsgálatok (Európai Bizottság, 2007, 2008). Az Európai Bizottság ezekben az ügyekben élni kívánt „...a trösztellenes szabályokban (EK-szerződés 81., 82. és 86. cikke), az összefonódás-ellenőrzési szabályokban (139/2004/EK-rendelet) és az állami támogatás ellenőrzésére vonatkozó szabályokban (EK-szerződés 87. és 88. cikke) megállapított hatáskörével” (EU Press, 2007).³ Olyan cégeket vont be az Európai Bizottság a 2006 és 2009 között lefolytatott eljárásokba, mint például az E.ON a Ruhrgas, a GDF, az EDF, az ENI, a RWE, a Distrigas. Az eljárások minden esetben az érintett vállalatok erőfölényét korlátozták, piaci magatartását módosították, átalakították a vállalatok és az érintett energiapiacok egészének a szerkezetét, új versenytársak belépését tették lehetővé, vagyis a felhasználók számára kedvezőbb feltételek kialakítását indították el (Vince, 2011).

A jogviták rendezésének menetéről

---

² Az egyes ügytípusok lezárt eseteinek száma 2010 és 2015 júliusa között a következőképpen alakult. 10 trösztellenes, egy kartell- és 127 összefonódási ügyben, továbbá 174 esetben állami támogatással összefüggésben zajlott le eljárás.

Az eljárások megtalálhatók: http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/cases_en.html

³ 2008-tól az eljárások az EUMSZ 102. cikke alapján folytatódtak (EUMSZ, 2008).

Az egyes ügýtípusok bemutatását megelőzően a jogviták lefolytatásának néhány vonását ismertetjük. A vállalatok és a tagállamok, valamint az Európai Bizottság közötti jogviták két szinten zajlanak le. Az első a bizottság által lefolytatott eljárás, a második az ennek eredményét felülvizsgáló bírósági szakasz.

Az Európai Bizottságnak a vállalati piacszavaró, versenykorlátozó helyzetek ügyében indított eljárásai többnyire nem folytatódnak az Európai Bíróság előtt. Ezek az eljárások ugyanis gyakran a bizottság és a vállalat(ok) megegyezésével, így határozathozatal nélkül zárultak le. Ez azzal függött össze, hogy ez a megoldás mindkét oldalnak kínált előnyöket. A vállalatok maguk kezdeményezték tevékenységük, magatartásuk olyan módosításait, amelyeket alkalmasnak tartottak arra, hogy a bizottság elfogadja az általa feltárt versenykorlátozó helyzet orvoslására. A vállalatok számára előnyös, hogy a bizottsággal lefolytatott egyeztetés keretében – jogsértés megállapítása nélkül – *kötelezettségvállalásukkal* mentesülnek egy versenykorlátozást kimondó határozat előre nehezen jelezhető, bizonytalanul körvonalazható és a vállalat számára esetleg súlyos terhekkel járó következményei alól.

Az Európai Bizottság számára is előnyökkel jár az, hogy a megindított eljárások a vállalatok kötelezettségvállalásaival zárulnak le. Ha az ügyek nem kerülnek bíróság elé, akkor rövidebb idő alatt lehet felszámolni a versenykorlátozó vállalati helyzeteket, emellett nem kell számolni azzal, hogy az eljárás folytatásakor a bírósági ítélet módosíthatja a bizottsági határozatot. (Ennek lehetőségére a későbbiekben bemutatunk két példát.) Az Európai Bizottság által indított, vállalatokat érintő eljárások jelentős része tehát ezért megegyezéssel zárult le, nem kerül sor a vita bírósági szakaszára.

Az energiaszektorttal kapcsolatban az Európai Bíróság⁴ elé kerülő ügyek túlnyomó részben nem is vállalati, hanem tagállami *kötelezettségzegési eljárásokkal* kapcsolatosak, vagyis a tagállamok és az Európai Bizottság közötti vitákat zárják le. Az ügyek 2014-ig

---

⁴ The General Court (GC), valamint The European Court of Justice (ECJ) energiaszektort is érintő tevékenységéről lásd: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7033/presentation, valamint <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/>

Az egyes ügyek részleteit lásd: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=&nat=&oqp=&dates=&lg=&language=hu&jur=C%2CT&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&td=ALL&pcs=O&avg=&page=1&mat=ENER%252Cor&etat=clot&jge=&for=&cid=717465>

leggyakrabban azzal voltak kapcsolatosak, hogy egyes tagországok nem tartották be a harmadik energiacsomag, illetve más szabályozások átültetésének, bevezetésének határidejét, ezért a bizottság az Európai Bíróság elé vitte a jogvitát. Az eljárások megindítása felgyorsította az uniós szabályozások nemzeti átültetését, az ítéletekig ezek az esetek nem jutottak el.

Az Európai Bíróság az eléje került összefonódási ügyek mindegyikében megerősítette az Európai Bizottság döntését, 2004 óta nem változtatta meg azokat. Ez összefügg azzal, hogy ezzel az ügýtípussal kapcsolatos jogvitákat jóval ritkábban vitték az érintett cégek bíróság elé, mint például a tiltott állami támogatásokat megállapító bizottsági határozatokat. A vállalatok és az Európai Bizottság ugyanis meg tudtak egyezni az összeolvadások módosításának feltételeiről, amelyek kialakításának kezdeményezője a bizottság volt. (Mosso, 2014).

Trösztellenes eljárások

A következőkben bemutatott ügyek közül elsőként két *trösztellenes eljárással* foglalkozunk, amelyek 2010-ben értek véget és a kétezres évek második felének a legnagyobb európai energetikai cégeket érintő ügyek sorát zárták le. Ezeket követően a 2010 utáni ügyekkel foglalkozunk.

Az *Electricité de France (EDF)* ügyében több vizsgálatra is sor került a kétezres évek második felében, amelyek közül ez az eljárás 2010-ben fejeződött be. Az Európai Bizottság [2010a] megállapítása szerint a francia villamosenergia-piacon domináns helyzetű EDF az ipari nagyfogyasztókkal kötött hosszú távú, kizárólagossági előírásokat (vizonteladási megszorításokat) is tartalmazó áramvásárlási szerződéseiben visszaélt erőfölényével, mert azok korlátozták a felhasználók áramvásárlási és -értékesítési lehetőségeit (ezzel a fogyasztókat kizárták a piacról), valamint akadályozták más szolgáltatók bejutását a piacra. Ez a helyzet az uniós szabályozás szerint *piaclezárásnak*⁵ minősült.

A kötelezettségvállalási eljárásban az EDF *versenykorlátozó magatartását* érintő határozat született. Az EDF vállalta, hogy szerződéses kapcsolatainak átalakításával megnyitja a

---

⁵ A *versenyellenes piaclezárás* kifejezés olyan helyzet leírására vonatkozik, „...amelyben egy erőfölényben lévő vállalkozás magatartása megakadályozza vagy kizárja a tényleges vagy potenciális versenytársak tényleges hozzáférést a beszerzési forrásokhoz vagy piacokhoz, ami által az erőfölényben lévő vállalkozás valószínűleg olyan helyzetben van, hogy nyereségesen emelhet árat a fogyasztók kárára” (Európai Bizottság, 2009b).

verseny előtt a villamos energia nagykereskedelmi piacát: a villamos energia 65 százalékát a piacon a továbbiakban nem maga értékesíti, hanem továbbadja azt más szolgáltatóknak, vagyis lehetővé teszi versenytársak belépését. Emellett szűkíti a nagyfogyasztókkal kötött kizárólagos megállapodások körét is, ennek következtében a nagykereskedelmi piac liberalizálása versenyélénkítő hatással jár majd.

A másik korábban megindított *trösztellenes* vizsgálat a svéd villamosenergia-rendszer irányítója, a *Svenska Kraftnät* ellen indult *erőfölénnyel való visszaélés* ügyében. A svéd rendszerirányító állami tulajdonban van és az átviteli hálózat működtetése is a feladata. A Svenska Kraftnät az Európai Bizottság szerint a villamos energia nemzetközi forgalmának szabályozásában élt vissza erőfölényével: a határkeresztező kapacitásokon keresztüli exportszállításokat korlátozta. Ezzel megkülönböztette a hazai és a külföldi piacokat, előnyben részesítette a hazai felhasználókat, így nem kezelte egységes piacként a különböző földrajzi helyen lévő felhasználókat. Az exportkapacitások korlátozását a rendszerirányító azzal indokolta, hogy ezzel tudja mérsékelni a hazai hálózaton időnként fellépő túlterhelést (EU Press, 2009c).

Az Európai Bizottság az eljárás során az uniós villamosenergia-piac integrációjának erősítése érdekében olyan *piacnyitást* várt el a svéd rendszerirányítótól, amely a hazai hálózat túlterhelésének a gondját nem az exportkapacitások korlátozásával kezeli (EU Press, 2009c). A Svenska Kraftnät azt a kötelezettséget vállalta, hogy a hazai villamosenergia-piacot több egységre (ajánlati zónára) osztja. A zónákat úgy alakítja ki, hogy azok rugalmasan tudjanak alkalmazkodni a terhelés változásaihoz. Így a jelentkező túlterheléseket nem az export korlátozásával, hanem a zónák eltérő árszabásával szabályozza (European Commission, 2010).

A román villamosenergia-tőzsde esetében is sor került 2012-ben *trösztellenes* eljárás⁶ megindítására (European Commission, 2014b). Az *erőfölénnyel történt visszaélés* és versenykorlátozó magatartás ügyében lefolytatott vizsgálat a román villamosenergia-tőzsdét üzemeltető OPCOM-ot (és anyacégét, a Transelectricát) érintette. A jogsértés lényege az

---

⁶ Az uniós trösztellenes szabályok érvényesítésének új terepe lett az új tagállamok energiaszektora. Ez összefüggött azzal, hogy a csatlakozás az Európai Unióhoz és a piacnyitást kezdeményező energiacsomagok átvétele teljesen új és a korábbi gyakorlattól gyökeresen eltérő követelményeket támasztott az érintett országok energiaszektorának szerkezeti-szervezeti, irányítási rendszerével és vállalati magatartási tradícióival szemben.

volt, hogy az OPCOM *hátrányos megkülönböztetést* alkalmazott a villamos energia azonnali, nagykereskedelmi piacán működő, nem hazai székhelyű cégekkel szemben. A külföldi kereskedőket ugyanis akkor engedte belépni az azonnali ügyletek piacára, ha a román általános forgalmi adó fizetéséhez szükséges adóazonosítóval is rendelkeznek – a letelepedési helyükön, más tagállamban korábban már regisztrált mellett. Ezt a jelentős többletköltséggel járó regisztrációt nem az uniós vagy a román törvények, hanem az OPCOM írta elő a romániai adófizetésre egyébként nem kötelezett uniós kereskedők számára. Ennek indokaként az szolgált, hogy az OPCOM fedezetet akart teremteni – e cégek befizetéseivel – a rajta keresztül folyó, a külföldi és hazai szolgáltatók közötti ügyletek után befizetendő forgalmi adó megelőlegezésére, finanszírozására mindaddig, amíg azt vissza tudja igényelni.

Az Európai Bizottság határozata megállapította, hogy az OPCOM eljárása erőfölénnyel való visszaélésnek, azaz a cégek letelepedési hely szerinti hátrányos megkülönböztetésének minősül és így versenykorlátozó hatású. Az uniós kereskedők piaci belépését továbbá az is megnehezítette, hogy más beszerzési forrás nem állt rendelkezésre az OPCOM 100 százalékos piaci súlya miatt. A közel öt évig folytatott gyakorlat miatt az OPCOM-ra és anyavállalatára kiszabott bírság 1 millió euró volt és fel kellett hagynia a jogsértő gyakorlattal.

A trösztellenes eljárások sorában a következő *piaclezárási* ügy szintén az egyik új tagállamot érintette. Az Európai Bizottság a 2011-ben megindított eljárásban azt vizsgálta, hogy a cseh ČEZ visszaélt-e erőfölényével a villamos energia termelésének és nagykereskedelmének piacán (European Commission, 2013a). Az állami tulajdonban lévő, vertikálisan integrált inkumbens cégnek domináns pozíciója volt a cseh piacon a villamos energia termelésében (a kapacitások 60 százalékát birtokolta 2011-ben), elosztásában és kereskedelmében.

A piaclezárást a vállalat azzal hozta létre, hogy kapacitásokat kötött le a villamos energia átviteli rendszerében lignit- és földgáztüzelésű erőművei termelésének átvételére. Ezzel megelőzte, a gyakorlatban megakadályozta a potenciális versenytársak piacra lépését, mert számukra nem maradt kapacitás a rendszerben. A bizottság már a vizsgálat kezdetekor abból a feltevésből indult ki, hogy a ČEZ nem is tudta volna kihasználni a lekötött kapacitásokat, ugyanakkor azonban elérte a potenciális versenytársak kizárását a piacról.

Az Európai Bizottság megállapította a jogsértést és elfogadta a ČEZ *kötelezettségvállalását* arra vonatkozóan, hogy 800–1000 MW erőművi kapacitását értékesíti, ezzel csökkenti piaci

túlsúlyát. A bizottság e kapacitások leválasztását, értékesítését a versenytárs(ak)nak alkalmasnak minősítette a vállalat versenyjogot sértő magatartásának korrekciójára.

Egy *versenykorlátozó*, versenyt kizáró *megállapodás* ügyében 2010-ben indult uniós vizsgálat két vállalatot érintett. A Siemens AG és az Areva SA atomerőművek tervezésével, gyártásával, létesítésével foglalkozó közös vállalata (Areva NP) 2001-ben jött létre és a Siemens 2009-ben eladta részesedését partnerének (European Commission, 2012a). A közös vállalat tulajdonosai között érvényben volt egy megállapodás versenytilalmi kötelezettségvállalásról, amelynek érvénye a közös vállalat megszűnése, a Siemens kilépése után is fennmarad még 8-11 évig. (Ezt az időtartamot később egy választott bíróság 4 évre csökkentette.) A verseny tilalma nemcsak a Siemensnek az Areva NP profiljába tartozó, termékeivel versenyző, hanem a közös vállalaton kívüli, azzal nem versenyző atomerőművi tevékenységi körére is vonatkozott.

A bizottság vizsgálata abból indult ki, hogy a közös vállalat megszűnése után a versenytilalmi kötelezettség – időtartama és hatálya, valamint a termékkör átfogó meghatározása miatt – sérti az uniós versenyszabályozást. Az időtartamot illetően a bizottság szerint az üzleti információk védelme három évig indokolt, a verseny tilalma pedig csak azokon a piacokon érvényesülhet, amelyeken az Areva NP saját gyártmányaival van jelen, és nem vonatkozhat a Siemensnek az egykori közös vállalattal nem versenyző saját termékeire.

A bizottság a versenytilalmi kötelezettség eszközét is vizsgálta abból a szempontból, hogy van-e kevésbé versenykorlátozó módszer, amely alkalmas arra, hogy védje az Areva NP-t a Siemenssel szemben. Az Európai Bizottság szerint mind az üzleti, mind a műszaki jellegű információk más, kevésbé versenykorlátozó módon is megvédhetők, ugyanakkor a Siemens önálló piaci megjelenését sem teszi lehetetlenné. Ez a közös vállalatnál életbe léptetett és a megszűnés után is hatályos ún. titoktartási záradék, amely szintén biztosítja, hogy a közös vállalkozás idején keletkezett információkat a Siemens ne tudja felhasználni, de ugyanakkor nem zárja ki későbbi piacra lépését sem. Ezért a bizottság szerint a versenytilalmi kötelezettség fenntartása versenyellenes.

A két cég ez alapján kötelezettségvállalást tett a versenytilalmi kötelezettség érvénytelenítésére, valamint arra, hogy lehetővé teszik a Siemens belépését arra a piacra, amelyen az Areva NP versenytársa lehet. A Siemens bizonyos korlátozások három évig tartó érvényét is elfogadta.

Egyetlen *kartellügy* került a bizottság elé az áttekintett időszakban. Két áramtőzsde, a francia *EPEX Spot* és a finn–norvég–svéd *Nord Pool Spot* esetében a bizottság megállapította, hogy *kartellnek minősülő megállapodást* kötöttek (European Commission, 2014a). A bizottság egy 2012 februárjában – mindkét tőzsde telephelyein végrehajtott – előre be nem jelentett helyszíni vizsgálat nyomán gyűjtötte össze a két cég *versenyellenes tevékenységére*, megállapodásának részleteire vonatkozó információkat. A két tőzsde közötti megállapodás hatálya az Európai Gazdasági Térségen is túlterjedt és az azonnali villamosenergia-kereskedelemre vonatkozott. A cél az egymás közötti verseny kiiktatása, a hagyományos piaci pozícióik megőrzése volt, és az, hogy az új piacokon a terjeszkedést piaci erőviszonyuk megőrzésével hajtják végre. A megállapodás sok területet ölelt fel, így például a tevékenységek földrajzi megosztását és azt is, hogy nem versenyeznek egymással a másik fél hazai piacán, továbbá nem indulnak egymással szemben tendereken, nem versenyeznek egymással vállalatfelvásárlásokban. A legalább hét és fél hónapig fennálló versenyellenes megállapodás miatt a szankció (5,98 milliárd euró) büntetés kiszabása volt.

A trösztellenes eljárások sorában legutoljára az orosz Gazprom ellen 2012-ben megindított, és – a kézirat lezárásakor – 2015 őszén még folyamatban lévő ügy érdemel figyelmet. Az eljárásra azért került sor, mert az Európai Bizottság szerint a Gazprom nyolc kelet-közép-európai ország földgázpiacán visszaélt *erőfölényével*, ezzel akadályozta a verseny érvényesülését és Európa más régióihoz képest magasabb földgázárakat eredményezett (European Commission, 2012b). A Gazprom piaci túlsúlyát, meghatározó pozícióját az mutatja, hogy az érintett országok földgázpiacain jóval 50 százalék feletti részesedést ért el, esetenként pedig az egyedüli szállító volt. A nyolc tagállamnak a földgázbeszerzésben fennálló függősége indokolja, hogy bemutassuk ebben az ügyben felmerült jogsértés lehetőségét.

A bizottság kifogásközlése szerint a Gazprom megsértette az unió trösztellenes szabályait azzal, hogy a régió gázpiacait elkülönítette, leválasztotta (European Commission, 2015a). Ezzel akadályozta az egységes uniós gázpiac szerkezetére, működésére vonatkozó előírások érvényesülését, amelyek szerint az országokon belüli és a közöttük lezajló kereskedelemben átláthatóan és egységes szabályok szerint, megkülönböztetés nélkül kell a piacoknak működniük. A lehetséges jogsértés három területre terjed ki. Az első az a korlátozás, hogy a vevők más országban nem adhatják el a földgázt. A területi korlátozások, a rendeltetési helyre vonatkozó kikötések változatosak voltak, ilyen volt az export tilalma, a végfelhasználó megjelölése, illetve a kikötésektől való eltéréshez a Gazprom engedélyére

volt szükség. E megkötések mindegyike akadályozza a földgáz szabad kereskedelmét, határokon átnyúló forgalmát, így más és kedvezőbb áron elérhető források igénybevételét.

A bizottság szerint a jogsértés második lehetséges területe az árak tisztességtelen megállapítása, vagyis a költségeknél és a referenciaáraknál magasabb földgáz-értékesítési árak megállapítása öt ország (Bulgária, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia) esetében. Az eljárás kiterjed annak mérlegelésére is, hogy a magasabb árakhoz hozzájárulhatott-e a Gazpromnak kedvező, az olajárhoz kötött (ún. olajárindexált) számítási mód alkalmazása is.

A bizottság szerint az erőfölény érvényesítésének harmadik lehetséges esete az, hogy a lengyel és a bolgár szállítási szerződések a vevők olyan kötelezettségvállalásait is előírták, amelyek az értékesítéstől független ügyekre vonatkoztak, vagyis többletjogokat biztosítottak a Gazprom számára. Olyan előírások kerültek be a szerződésekbe, mint a Gazprom bekapcsolódása a bolgár hálózat működésének ellenőrzésébe, illetve az, hogy a lengyel vevő vállalta kapcsolódó hálózati beruházások megvalósítását.

A 2012 óta tartó eljárás következő, a kifogásközlést követő szakaszában a bizottság és a Gazprom közötti egyeztetésekre, a cég védekezésére kerül sor a döntést megelőzően.

Összefonódási tranzakciók

Az Európai Bizottság 2013-ban jóváhagyta azt, hogy a Gazprom részesedést szerezzen két holland cég ellenőrzésében, illetve kizárólagosan ellenőrizzen két német vállalatot. Ezek a cégek földgáz- és kőolaj-kitermeléssel, földgázzal szállítással és -tárolással foglalkoznak. Az ügylet a német, az osztrák és a cseh földgázpiacot érintette (European Commission, 2013b). A bizottság döntése szerint a tranzakciók következtében a Gazpromnak nem alakul ki erőfölénye sem a földgáz szállításában, sem tárolásában, az ügylet nem rontja a felhasználók választási lehetőségét a rendelkezésre álló alternatív beszerzési lehetőségek miatt.

Ezzel az ügylettel nem a felvásárlás speciális vonásai⁷ miatt érdemes foglalkozni, hanem azért, mert a vállalatfelvásárlások elbírálása, jóváhagyása során a bizottság továbbfejlesztette az összefonódások által érintett földrajzi piac meghatározásának gyakorlatát egy, ebben az ügyletben érintett részpiacon (Mosso, 2014, European Commission, 2013c, para 35., 36., 37.). A korábbi eljárásokban ugyanis azt vették

---

⁷ A bizottság a Gazpromnak ezt a terjeszkedését a kelet-közép-európai földgázpiaci szerepe miatt indított trösztellenes eljárástól függetlenül bírálta el.

számításba, hogy a földgáz szállítását, tárolását érintő ügyleteknek milyen a hatása a nemzeti vagy a regionális piacokon érvényesülő versenyre.⁸ A piac meghatározása szempontjából új helyzetet teremtett a nemzeti hálózatok összekötését középpontba állító harmadik energiacsomag életbe lépése. Ez ugyanis felgyorsította a piacok földrajzi dimenzióiban már folyamatban lévő változásokat, vagyis kitágította a vállalatok közötti összefonódási ügyletek földrajzi hatókörét is.

Az Európai Bizottság a vizsgált (a Gazprom és a Wingas közötti) ügylet versenyre gyakorolt hatásait így a korábbiaktól eltérően, földrajzilag jóval szélesebb sugarú körre vonatkozóan bírálta el. Emellett a döntésben megfogalmazta azt is, hogy a liberalizáció kiszélesedése miatt a földrajzi piac határát az országhatártól függetlenül kell meghúzni, e határokat a piaci és szabályozási feltételek változásaihoz kell igazítani.

A világ legnagyobb energetikai gépgyártó cégei közé tartozó két multinacionális vállalat, a General Electric (GE) és az Alstom közötti tranzakció miatt az eljárás azt követően indult meg, hogy a GE ajánlatot tett az Alstom energetikai gépgyártó üzletágának a megvásárlására (European Commission, 2015b). Az Európai Bizottság az eljárás során olyan észrevételeket fogalmazott meg, amelyek szerint az ügylet eredeti formában történő lebonyolítása a verseny szempontjából negatív következményekkel járna. Az észrevételek szerint az energetikai berendezések egyik részpiacán, a nagy teljesítményű erőművi gázturbinák piacán az ügylet – a versenytárs felvásárlása – miatt csökkenne a verseny intenzitása. Az európai piacon e berendezéseknek három legnagyobb szállítója (a GE, a Siemens, az Alstom) versenyzett, és az ügylet közülük kettőt érintene, így a vevők a következőkben csak két szereplő kínálata közül választhatnának. Emiatt megnövekedne annak kockázata, hogy nőnek az árak, az innovációs kényszer gyengül, a vevők (az erőművek) választási lehetősége szűkül. A versenytárs felvásárlása azzal a – versenytől független – következménnyel is járna, hogy az ügylet az Alstom kínálatában szereplő, a klímaváltozás lassítását elősegítő, környezetbarát berendezések piacát érintené, a kínálatot szűkíthetné. Az Európai Bizottság ugyanakkor az energetikai berendezések más részpiacainak szempontjából nem találta kifogásolhatónak az üzletet, mert azokon nem voltak egymás versenytársai.

---

⁸ Egy 2005-ös, a magyar földgázpiacot érintő – E.ON-Mol- – ügyben is kizárólag a belső, nemzeti piacon érvényesülő versenyhelyzet alakulását mérlegelve hozott döntést az Európai Bizottság (Európai Bizottság, 2005).

A bizottság észrevételeire a GE azt a kötelezettségvállalást ajánlotta fel, hogy nem veszi meg a gázturbina-üzletágot. Azt javasolta, hogy azt az Alstom az olasz Ansaldo-nak értékesítse, amely cégnek addig csupán kis részesedése volt ezen a piacon. A gázturbina-üzletág leválasztásával, az Alstom helyébe lépő új vállalat színre lépésével e berendezések beszerzési forrásai nem szűkülnek, így a verseny intenzitása nem csökkenne. A bizottság elfogadta ezt a kötelezettségvállalást, és a leválasztás realizálását követően hagyja jóvá a felvásárlás lebonyolítását.

Az állami támogatással összefüggő ügyek

*Az állami támogatások*⁹ a szabályozott tarifákkal, az adózással, esetenként az energiavásárlási szerződésekkel összefüggésben fordulhattak elő, de egyes – köztük energiahatékonysági – beruházások, a kibocsátáskereskedelem, a megújuló energiaforrások támogatásával kapcsolatos vizsgálatok is arra irányultak, hogy feltárják a nemzeti hatóságok által alkalmazott eljárások esetleges jogsértő vonásait. (Igen gyakori ügýtípus volt ez, 2010 óta 174 eset került az Európai Bizottság elé.) A következő két ügyben a kialakult jogvitában az Európai Bíróság mondta ki a végső szót.

Kapott-e a Mol Nyrt. tiltott állami támogatást? Hogyan zárta le az Európai Bíróság a bizottság és a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (Mol Nyrt.) közötti jogvitát? A Mol Nyrt.-t érintő ügy az Európai Bíróság elé került, a cég és a bizottság közötti vita nem vezetett megegyezéshez. Az esetet azért érdemes röviden bemutatni, mert az Európai Bíróság felülbírált a bizottság döntését.

A bizottság a Mol Nyrt. esetében tiltott állami támogatás folyósítását állapította meg és annak visszafizetéséről hozott határozatot. A bizottság a határozatát megelőző eljárásban nem fogadta el a vállalat védekezését, ellenérveit. Az egyeztetés a vállalat szempontjából nem hozott eredményt, így az Európai Bírósághoz fordult a végső szó kimondása érdekében.

Az Európai Bizottság 2010-ben meghozott határozata szerint a Mol Nyrt. számára tiltott állami támogatást folyósított a magyar állam 2008–2009-ben (Európai Bizottság, 2010a).¹⁰

---

⁹ Az állami támogatásokra vonatkozó ügyek dokumentumait lásd: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/

¹⁰ Az Európai Bizottság által a Magyarországot érintő tiltott állami támogatások miatt indított eljárások közül ez nem volt sem a legelső, sem a legnagyobb volumenű ügy. Jóval nagyobb összegű tiltottnak minősített állami támogatást tartalmaztak például az MVM és az erőművek közötti hosszú távú áramvásárlási szerződések, vagy akár a MALÉV finanszírozása, és külföldi cégek és államok kapcsolatában is sűrűn

A 2009-ben elindított vizsgálat (EU Press, 2009b) alapja az volt, hogy a Mol Nyrt.-nek a szénhidrogén hazai kitermelése után fizetett bányajáradéka változatlan marad 2020-ig (egy 2005-ben a kormánnyal kötött megállapodás alapján), miközben a bányászati törvény 2008 után a korábbinál magasabb bányajáradékot írt elő. A 2005-ös megállapodással azonban a Mol Nyrt. mentesült a bányajáradék egy részének, a növekménynek a befizetése alól, amíg azt másoknak meg kell fizetniük, mivel nem kötöttek korábban a kormánnyal hasonló szerződést. Az Európai Bizottság megállapította, hogy „...[az] értékelés tárgyát képező támogatás tehát összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül” (Európai Bizottság, 2010a, 106. pont) és rendelkezett a 2008–2009. évi különbözetek (30,3 milliárd forintnak, valamint kamatainak) visszafizetéséről az állam javára. A határozat szerint a cég szelektíven mentesült a megemelt bányajáradék befizetése alól, ami előnyben részesítette versenytársaival szemben, ám ez a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül. A bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ, 2008) alapján az állami támogatás négy feltétele¹¹ közül az egyik fennállásából indult ki a határozatában, mégpedig abból, hogy az állam a vállalatot szelektív előnyben részesítette.

A Mol Nyrt. az Európai Bírósághoz fordult és az Európai Bizottság határozatának megsemmisítését kérte (Vince, 2013). A 2015-ben másodfokon lezárult ügyben az Európai Bíróság megerősítette az elsőfokú, a Mol Nyrt. keresetének helyt adó ítéletet: elrendelte a befizetett összeg visszatérítését a bizottság határozatának teljes megsemmisítésével (Európai Unió Bírósága, 2013, 2015a, 2015b, Bruxinfo, 2015). Az ítélet szerint a bizottság nem tudta alátámasztani azt, hogy a vállalat szelektív előnyben részesült,¹² olyan

---

állapítja meg az Európai Bizottság ugyanezt a jogsértést. Az unió versenyhatósága az esetek gyakorisága és erőteljes versenytorzító hatása miatt követi kiemelt figyelemmel ezeket az ügyeket.

¹¹ A négy feltétel a következő „...állami beavatkozásról vagy állami forrásból történő beavatkozásról kell hogy szó legyen; e beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet; a kedvezményezettjét szelektív előnyben kell részesítenie, végül pedig torzítania kell a versenyt vagy a verseny torzításával kell fenyegetnie” (Európai Unió Bírósága, 2015b, 2. o.).

¹² A szelektív támogatás biztosításának elvetését a következők indokolták (Európai Unió Bírósága, 2015b, 2. o.):

1. „...az a pusztán tény, hogy a magyar hatóságok törvényben meghatározott és korlátozott mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a meghosszabbítási járadék mértékének a meghatározására, nem elegendő annak bizonyításához, hogy bizonyos vállalkozások ezáltal szelektív előnyben részesülhetnek. E mérlegelési mozgástér ugyanis a gazdasági szereplőkre háruló további teher kiegyensúlyozására szolgál annak érdekében,

kedvezményhez jutott volna, amelyenhez a versenytársak nem férhettek hozzá. Az Európai Unió Bírósága [2015b] ítélete azt döntötte el, hogy a szóban forgó állami intézkedés általános jellegű előnyt biztosított, nem csupán egy vállalat számára nyújtott kedvezményt, bár más piaci szereplő nem élt a lehetőséggel.

A következő, a francia *Électricité de France* (EDF) állami támogatásával kapcsolatos jogvitának is az előbbihez hasonló volt a kimenete. Az Európai Bizottság 2003-as tiltott állami támogatás folyósításáról hozott döntését az Európai Bíróság ebben az esetben is megsemmisítette. Az ügy alapja az a jogvita volt, hogy nyújtott-e a francia állam tiltottnak minősülő támogatást adókedvezmény formájában a (túlnyomó részben állami tulajdonban lévő) EDF-nek (Invest in EU, 2015).

A jogvita egy állami tőkejuttatás megítélése körül forgott. A bizottság szerint az EDF úgy kapott adókedvezményt 1986 és 1997 között hálózati beruházásaihoz, hogy az állam saját tőke-hozzájárulásává minősítette át a társaság bizonyos kötelezettségeit, és ezt nem is adóztatta meg. E tőkeinjekciót – a bizottság értékelése szerint – a befektetés alacsony hozama nem indokolta, ezért azt állami támogatásnak kell minősíteni. Az EDF ezzel az állami támogatással pedig versenytársaihoz képest kedvezőbb helyzetbe került. Az Európai Bizottság számítása szerint a be nem fizetett adó (a kamatokkal együtt) 1,3 milliárd eurót tett ki, amit a cégnek utólag pótolnia kell.

---

hogy figyelembe vegye az egyenlő bánásmód elvéből eredő követelményeket, vagyis különbözik azon esetektől, amelyben az ilyen mozgástér gyakorlása egy meghatározott gazdasági szereplő javát szolgáló előny biztosításához kötődik”.

2. „...a 2005. évi megállapodásban rögzített mértékek a Mol és a magyar hatóságok közötti tárgyalás eredményei, nem elegendő ahhoz, hogy e megállapodást szelektív jellegűvé tegye. A magyar hatóságok a bányajáradék mértékének meghatározásával kapcsolatos mérlegelési mozgásterükkel ugyanis objektíven és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen éltek, vagyis a Mol-t nem részesítették előnyben a versenytársaihoz képest.”

3. „...a Törvényszék helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a magyar hatóságoknak azzal kapcsolatban biztosított mérlegelési mozgástere, hogy kössenek-e meghosszabbítási megállapodást vagy sem, nem tette lehetővé a Mol számára, hogy bármilyen szelektív előnyben részesüljön. A bányászati törvényben a meghosszabbítási megállapodás megkötésének alapjául meghatározott kritériumok ugyanis objektívek, és minden, e kritériumoknak megfelelő potenciálisan érdekelt gazdasági szereplőre alkalmazandók, ami által a 2005. évi megállapodás e törvény alapján történő megkötése a Mol-t nem részesítette előnyben a versenytársaihoz képest.”

Az Európai Bíróság 2012-ben másodfokon is hatályon kívül helyezte a bizottság döntését (Európai Unió Bírósága, 2012). Az érvelés azt tartalmazta, hogy a nélkül minősítette a bizottság kedvezőtlen hozamú állami befektetésnek – ami után a vállalat adókedvezményben részesült – az EDF kötelezettségeinek átalakítását, hogy megvizsgálta volna: hasonló jövedelmezőségi feltételekkel magánbefektető vállalkozott volna-e ugyanekkora beruházásra. Így a támogatás tiltott, gazdaságilag alá nem támasztható jellege nem volt bizonyítható, ezért a kirótt befizetést a francia államnak vissza kell térítenie a cég számára.

Értékelés a versenypolitika érvényesítésének hatásairól

Az előzőekben bemutatott néhány trösztellenes, összefonódással és állami támogatással kapcsolatos eljárás versenyhelyzet torzulását orvosló hatásáról, célszerűségéről, hatékonyságáról nem áll rendelkezésre információ. Az uniós versenypolitika érvényesítése tapasztalatainak egy feldolgozása (Ilzkovitz–Dierx, 2015)¹³ azonban áttekinti nagyszámú összefonódási, valamint trösztellenes és kartellügyben lefolytatott eljárás hatásait. A tanulmány sokféle makro- és mikroökonómiai hatást mutat be, ez utóbbiak közül azokat emeljük ki, amelyek a cikkben elemzett egyedi ügyek általánosítható vonásait is összegzik. *Az összefonódásokkal, valamint az erőfölénnyel történő visszaéléssel* kapcsolatos eljárások hatásait elemző irodalom szerint a piactorzító helyzetek megszüntetésére alkalmazott eszközök közül a strukturális, azaz a vállalati és/vagy a piacszerkezetet átalakító döntések hatékonyabbak, mint a vállalati magatartás megváltoztatására vonatkozó előírások.

A versenykorlátozó magatartást érintő határozatok előírhatják a jogsértő vállalat által kötött szerződések módosítását, vagy akár ezek megszüntetését. Emellett a bizottság kezdeményezhet piaci kínálatot bővítő akciókat, továbbá szűk keresztmetszet feloldását szolgáló beruházásokat. *A szerkezetátalakító határozatok* a vállalatok számára az előbbieknél súlyosabb következményekkel járnak, mivel a vertikális vagy a horizontális koncentráció csökkentése érdekében a tevékenységi és/vagy a tulajdonosi szerkezet megváltoztatását írhatják elő. A határozatok rendelkezhetnek egyes részlegek feldarabolásáról, a tevékenységek szervezeti szétválasztásáról, egyes vállalatrészek vagy tevékenységek részleges vagy teljes körű eladásáról (Hancher–de Hauteclouque, 2010).

---

¹³ A tanulmány irodalomfeldolgozás keretében áttekinti, összegzi a versenyhatóságok közzétett tapasztalatait és a tudományos közlemények megállapításait.

Egy másik megállapítás szerint az egyedi ügyekben hozható – a vállalatok szempontjából kedvezőtlen – versenyhatósági döntések mellett erős a szabályozás visszatartó ereje is a versenytorzító hatásának minősíthető összefonódások kezdeményezésétől. Becslések szerint az összefonódások szabályozásának a költségeit felülmúlja a versenypolitika érvényesítése miatt nem realizálódó – felhasználókat sújtó – költségnövekmény, amely egyébként az ügyletek realizálását követő versenytorzító helyzetek következményeként lépne fel.

Az irodalmi áttekintés következő megállapítása szerint az összefonódások 2004 óta hatályos uniós szabályozása (Európai Unió Tanácsa, 2004) jelentősen csökkentette a téves uniós döntések meghozatalának valószínűségét, így a versenykorlátozó ügyletek engedélyezését és a verseny szempontjából kedvező tranzakciók megakadályozását.

A trösztellenes ügyekben, az erőfölénnyel történő visszaélés eseteiben az a tanulság körvonalazódott, hogy nem a szabályozásnak, hanem az egyes ügyekben indított eljárásoknak van döntő szerepük a versenytorzító helyzetek megszüntetésében. Ezen belül nem a kiszabható büntetések vagy az eljárások vállalatokat terhelő költségei a meghatározók, hanem az a negatív hatás, amit az elmarasztaló döntés a cég hírnevére gyakorol.

Az uniós versenyeljárások a *kartellügyekben* bizonyultak a legkevésbé eredményesnek. Ennek módszertani okai vannak, hiszen e megegyezések – jellegüknél fogva – láthatatlanok. A kartellek hatásainak felmérése ezért sok bizonytalansággal jár. Becslések szerint az ilyen típusú ügyek négyötöde rejtve maradt. Egy másik számítás szerint a kartellek okozta költségemelkedés igen jelentős: a benchmarkárhoz képest európai szinten átlagosan 15-20 százalékos túlárazás lehet jellemző ezekben az esetekben. (Bár az Európai Unió északi és nyugati régióiban a túlárazás alacsonyabb lehet, mint máshol.) Ugyanígy bizonytalan eredménnyel jár a kartellező cégek által realizált haszon felmérése. A megoldási javaslatok egyrészt a szabályozás finomítására, a módszertan fejlesztésére, másrészt a büntetési tételek emelésére vonatkoznak.

Újabb hangsúlyok az energiaszektor versenyfeltételeinek alakításában

Az Európai Unió versenyképességének erősítéséhez az energiaszektor is hozzájárul. Olyan hosszú távú célok megvalósításában vesz részt, mint a környezeti hatások kezelése, a széndioxid-kibocsátás mérséklése, a fenntartható fejlődés biztosítása és az éghajlatváltozás lassítása. Ezek mellett olyan – rövidebb távon is lényeges – szempontokkal is számolni kellett, mint az energiainporttól való függőség lazítása, a gáz- és villamosenergia-

hálózatok nemzetközi léptékű összekapcsolása, az ellátás biztonságának a fenntartása és a beruházások ösztönzése, valamint a 2010-es évek elején az uniós energiaárak – nemzetközi trendeket felülmúló – szintjének és növekedésének a mérséklése. E szerteágazó célok megvalósításának az egyik legfontosabb eszköze az energiaszektorban az egységes piac létrehozása (az elkülönült nemzeti piacok összekapcsolása).

A bizottság a versenypolitika eszköztárát is igénybe veszi e célok megvalósítása érdekében. Az egyes eljárásokat így nemcsak az ügyek típusai, hanem az energiaszektorban feltárt feszültségek kezelésében betöltött szerepük szerint is lehet csoportosítani (European Commission, 2014c).

Állami támogatás folyósítása miatt indított eljárások változatos ügyekben indultak és a bizottságnak mérlegelnie kellett ezek versenytorzító hatásait, illetve a versennyel közvetlenül nem összefüggő, így a környezetvédelemmel, a megújuló energiaforrások hasznosításával kapcsolatos célok érvényesülését. A támogatások tiltottnak minősítésére vagy fenntartásának engedélyezésére egyaránt vannak példák. A szabályozott energiaárak indokolatlan árelőnyhöz juttathattak egyes felhasználókat (például olcsóbb források igénybevételeivel), vagy akadályozhatták a piacnyitást éppen úgy, mint elősegíthették környezetvédelmi szempontok érvényesülését (a megújuló energiaforrások hasznosításával, a széndioxid-kibocsátás mérséklésével). Állami támogatást indokolt módon igénybe lehetett venni bizonyos beruházási célokra is, amelyek például a földgázhálózati infrastruktúra egyes – főleg az új tagállamokat jellemző – szűk keresztmetszeteinek megszüntetését vagy az energiahatékonyság javítását szolgálták.

Az összefonódások jóváhagyásában megfigyelhető volt: fontosnak bizonyult a tranzakciók mérlegelése során az, hogy a felvásárlással piacra lépő új szereplők feloldják-e az infrastruktúra szűk keresztmetszeteit, amelyre szükség van a verseny intenzitásának erősítéséhez, az ellátás biztonságának növekedéséhez, az új forrásokhoz (köztük a megújulókhöz) való hozzáférés lehetőségének kiszélesítéséhez. A trösztellenes eljárásokban esetenként az ellátás biztonsága is lényeges mérlegelési szempont volt. (Ez jellemezte a cikkben korábban bemutatott Gazprom-ügyet, amely az érintett nemzetgazdaságok ellátásának biztonságával is összefüggött, mivel azok más beszerzési forrásokhoz nem fértek hozzá.)

A versenypolitika eszköztára kialakításának és alkalmazásának szempontrendszerére tehát kibővült, a trösztellenes fellépéssel, az összefonódásokkal és az állami támogatással kapcsolatos esetekben összetettebbé váltak az eljárásokban figyelembe vett megfontolások.

Az eltérő természetű követelmények egyeztetése elsősorban az állami támogatások¹⁴ esetében jelentkezik nagy súllyal. Az egyre fontosabbá váló környezet- és klímavédelmi szempontokat, a fenntartható fejlődés által támasztott követelményeket, az ellátás biztonságának feltételeit összhangba kellett hozni az egységes belső piac megerősítésének, az energiapiaci verseny intenzitása növekedésének a követelményével, azzal, hogy az előbbi célok érvényesítése ne torzítsa el a belső piac működését. Ez kétségkívül viszonylag új fejlemény, ezeknek az eltérő jellegű szempontoknak az egyidejű mérlegelése egyre gyakrabban megjelenik a versenyszabályozás érvényesülését vizsgáló eljárásokban.

Felhasznált irodalom

Bruxinfo [2015]: A Mol másodszor is pert nyert Luxembourgban. Bruxinfo, június 4. Letölthető: <http://www.bruxinfo.hu/cikk/20150604-a-mol-masodszor-is-pert-nyert-luxembourgban.html>

EC [1997]: Directive 96/92/EC of 19 December 1996 concerning common rules for the internal market in electricity. *Official Journal*, január 30. L 27/20.

EC [1998]: Directive 98/30/EC of 22 June 1998 concerning common rules for the internal market in natural gas. *Official Journal*, július 21. L 204/1.

EU Press [2007]: Versenypolitika: a bizottság energiaágazati vizsgálata igazolta a súlyos versenyproblémák meglétét. IP/07/26, Brüsszel, január 10. Letölthető: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/26&format=HTML&aged=1&language=HU&guiLanguage=fr>

EU Press [2009a]: A bizottság fellép a hatékony és versenyalapú európai energiapiac biztosítása érdekében. IP/09/1035, Brüsszel, június 25. Letölthető: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1035&format=HTML&aged=0&language=HU&guiLanguage=en>

EU Press [2009b]: Állami támogatás: a Bizottság mélyreható vizsgálatot indít a Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. javára foganatosított, bányajáradék megfizetése alóli mentesség ügyében. IP/09/39. Brüsszel, január 13. Letölthető: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/39>

EU Press [2009c]: Antitrust: Commission market tests commitments proposed by Svenska Kraftnät concerning Swedish electricity transmission market. IP/09/1425,

---

¹⁴ Az Európai Bizottság 2014-ben szabályozta a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozóan a környezetvédelmi és energetikai célú állami támogatások rendszerét (Európai Bizottság, 2014b).

Brussels, 6th October 2009. Letölthető:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1425&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

EU Press [2010]: Energia: a Bizottság 20 tagállamtól kéri az egységes piac szabályainak késedelem nélküli végrehajtását és alkalmazását. IP/10/836, Brüsszel, június 24. Letölthető:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/836&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

EUMSZ [2008]: Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. C 115/90, Hivatalos Lap, 2008. május 9. Letölthető:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:HU:PDF)
[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:HU:PDF.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:HU:PDF)

Európai Bizottság [2005]: Összefonódások: A Bizottság feltételesen jóváhagyja a Mol gáz üzletágának E.ON általi felvásárlását. IP/05/1658., december 21. Letölthető:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1658&format=HTML&aged=0&language=HU&guiLanguage=en>

Európai Bizottság [2007]: Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report). Communication from the Commission. COM(2006) 851 final, Európai Közösségek Bizottsága, Brüsszel, Letölthető:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0851:FIN:EN:PDF)
[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0851:FIN:EN:PDF.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0851:FIN:EN:PDF)

Európai Bizottság [2008]: A Bizottság jelentése a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek. A belső gáz- és villamosenergia-piac létrehozása terén elért haladás. [SEC(2008) 460] Brüsszel, 2008. április 15. COM(2008) 192 végleges. Letölthető:

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0192:FIN:HU:PDF.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0192:FIN:HU:PDF)

Európai Bizottság [2009a]: A Bizottság jelentése a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek. Jelentés a belső gáz- és villamosenergia-piac létrehozása terén elért haladásról. [SEC(2009) 287] Brüsszel, 2009. március 11. COM(2009) 115 végleges.

Letölthető: [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0115:FIN:HU:HTML)
[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0115:FIN:HU:HTML.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0115:FIN:HU:HTML)

Európai Bizottság [2009b]: A Bizottság közleménye – Iránymutatás az EK-Szerződés 82. cikkének az erőfőlényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő

magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról. (2009/C 45/02), Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 45/7, 2009.2.24.

Európai Bizottság [2010a]: A Bizottság határozata a Magyarország által a Mol Nyrt. részére nyújtott C 1/2009 (korábbi NN 69/2008) számú állami támogatásról. Brüsszel, 2010.06.09. C(2010)3553 végleges. Hivatalos Lap, L 34/35, 2011. február 9. Letölthető: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/229182/229182_1113029_63_5.pdf

Európai Bizottság [2010b]: A Bizottság határozatának összefoglalója (2010. március 17.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 102. cikke és az EGT-megállapodás 54. cikke szerinti eljárásról. (Ügyszám: COMP/39.386 – Hosszú távú szerződések, Franciaország.) 2010/C 133/05. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 133/5. 2010.5.22.

Európai Bizottság [2011]: Commission staff working paper accompanying the report from the Commission on competition policy 2010. Brüsszel, COM (2011) 328 final.

Európai Bizottság [2012]: A Bizottság jelentése. 2011. évi jelentés a versenypolitikáról. Európai Bizottság, Brüsszel, 2012.5.30., COM(2012) 253 final. SWD(2012) 141 final.

Európai Bizottság [2013]: A Bizottság jelentése. 2012. évi jelentés a versenypolitikáról. Európai Bizottság, Brüsszel, 2013.5.7. COM(2013) 257 final, SWD(2013) 159 final.

Európai Bizottság [2014a]: A Bizottság jelentése. 2013. évi jelentés a versenypolitikáról. Európai Bizottság, Brüsszel, 2014.5.6, COM(2014) 249 final, SWD(2014) 148 final.

Európai Bizottság [2014b]: A Bizottság közleménye. Iránymutatás a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2014/C, 200/01, C 200/1, 28.6.2014. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2014:200:FULL&from=EN>

Európai Bizottság [2015]: A Bizottság jelentése. 2014. évi jelentés a versenypolitikáról. Brüsszel, 2015.6.4. COM(2015) 247 final, SWD(2015) 113 final.

Európai Parlament [2003]: Az Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. (2003. június 26.) Hivatalos Lap, L 176, 15/07/2003 0037–0056. o.

Európai Parlament [2004]: Az Európai Parlament és Tanács 2003/55/EK irányelve a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Hivatalos Lap, L 176. július 15., 57–78. o.

Európai Parlament [2009a]: Az Európai Parlament és a Tanács 2009/72/EK irányelve (2009. július 13.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Hivatalos Lap, 2009. augusztus 14. L 211/55. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:211:0055:0093:HU:PDF>.

Európai Parlament [2009b]: Az Európai Parlament és a Tanács 2009/73/EK irányelve (2009. július 13.) a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Hivatalos Lap, 2009. augusztus 14. L 211/94. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:211:0094:0136:HU:PDF>.

Európai Unió Bírósága [2012]: C-124/10. P. sz. ügy. Európai Bizottság kontra Électricité de France (EDF). Határozatok Tára, EUR-Lex- 62010CJ0124. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/NOT/?uri=CELEX:62010CJ0124>

Európai Unió Bírósága [2013]: A Törvényszék (második tanács) 2013. november 12-i ítélete. Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. kontra Európai Bizottság. T-499/10. sz. ügy. Letölthető: <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62010TJ0499&lang1=hu&type=TXT&ancre=>

Európai Unió Bírósága [2015a]: Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. kontra Európai Bizottság. C-15/14. P. sz. ügy. Letölthető: http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30dd3128738b0aee4a0d9d149f3b410d62e3.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuPaNf0?doclang=HU&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=161622&occ=first&dir=&cid=434783

Európai Unió Bírósága [2015b]: A C-15/14. P. sz. ügyben hozott ítélet Bizottság kontra Mol Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. 59/15. sz. Sajtóközlemény, Luxembourg, június 4. Letölthető: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-06/cp150059hu.pdf>

Európai Unió Tanácsa [2004]: A Tanács 139/2004/EK rendelete (2004. január 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) EGT vonatkozású szöveg. EUR-Lex – 32004R0139 – HU. Az Európai Unió

Hivatalos Lapja L 24/1, 1.29. Letölthető: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0139>

European Commission [2010]: Commission Decision of 14.4.2010 relating to a proceeding under Article 102 of the Treaty on the Functioning of the European Union and Article 54 of the EEA Agreement (Case 39351 – Swedish Interconnectors).

European Commission [2011]: Commission staff working paper accompanying the report from the Commission on competition policy 2010. European Commission, Brüsszel, COM (2011) 328 final.

European Commission [2012a]: Commission Decision of 18/06/2012 addressed to: Areva SA – Siemens AG relating to a proceeding under Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union and Article 53 of the EEA Agreement (COMP/39736 – SIEMENS/AREVA). SG – Greffe C(2012) 4028 FINAL, Brussels, 18/06/2012.

European Commission [2012b]: Antitrust: Commission opens proceedings against Gazprom. Press Release IP/12/937, Brussels, 4 September.

European Commission [2013a]: Commission Decision of 10/04/2013 addressed to: CEZ, a.s. relating to a proceeding under Article 102 of the Treaty on the Functioning of the European Union and Article 54 of the EEA Agreement (AT/39727 - CEZ). SG-Grefe, C(2013) 1997 FINAL, Brussels, 10/04/2013.

European Commission [2013b]: Mergers: Commission approves acquisition of German and Dutch gas supply and storage joint ventures by Gazprom. Press Release, IP/13/1207, Brussels, 04 December.

European Commission [2013c]: Case No COMP/M.6910 – GAZPROM/WINTERSHALL/Target Companies. C(2013) 8848 final, Brussels, 3.12.2013.

Letölthető:

http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m6910_20131203_20310_361821_3_EN.pdf

European Commission [2014a]: Commission Decision of 5.3.2014 addressed to: EPEX Spot, Nord Pool Spot AS relating to a proceeding under Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union and Article 53 of the EEA Agreement (AT.39952 - Power Exchanges). Brussels, 5.3.2014 C(2014) 1204 final. Letölthető: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39952/39952_1517_5.pdf

European Commission [2014b]: Commission Decision of 5.3.2014 addressed to S.C. OPCOM S.A. and C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. relating to a proceeding under

Article 102 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) (AT.39984 – Romanian Power Exchange/OPCOM), C(2014) 1342 final, Brussels, 5.3.2014.

European Commission [2014c]: Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on competition policy 2013. COM(2014) 249 final, SWD(2014) 148 final, Brussels, 6.5. 2014.

European Commission [2015a]: Antitrust: Commission sends Statement of Objections to Gazprom. Fact Sheet. Press Release, MEMO/15/4829, Brussels, 22 April.

European Commission [2015b]: Mergers: Commission clears GE's acquisition of Alstom's power generation and transmission assets, subject to conditions. Press release, IP/15/5606, 8 September.

Hancher, L. – de Hauteclocque, A. [2010]: Manufacturing the EU Energy Markets: The Current Dynamics of Regulatory Practice. European University Institute Working Papers, RSCAS 2010/01. Letölthető: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/13077/RSCAS_2010_01.pdf;jsessionid=087101E92D8971EDF26896FCBFA20D2D?sequence=1.

Ilzkovitz, F. – Dierx, A. [2015]: Ex-post economic evaluation of competition policy enforcement: A review of the literature. European Commission, DG Competition, June.

Invest in EU [2015]: State aid: Commission orders France to recover €1.37 billion in incompatible aid from EDF. 21 July. Letölthető: <http://www.investineu.com/content/state-aid-commission-orders-france-recover-%E2%82%AC137-billion-incompatible-aid-edf>

Mosso, C., E. [2014]: Mergers and the Regulatory Environment. Fordham Conference on Antitrust Law and Policy, New York, 11 September. Letölthető: http://ec.europa.eu/competition/speeches/text/sp2014_03_en.pdf

Vince Péter [2011]: Versenyélénkítés erőfölény-korlátozással – szabályozás és vállalatszerkezet-átalakítás az európai unió energiapiacán. In: *Valentiny Pál–Kiss Ferenc László–Nagy Csongor István* (szerk.): *Verseny és szabályozás*, 2010. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Budapest, 329–353. o.

Vince Péter [2013]: Érdekek egybeesése és ütközése. Szemelvények a Mol államhoz fűződő kapcsolataiból. *Külgazdaság*, LVII. évf., 5–6. sz., 62–89. o.

Enforcement of Competition Policy in the EU Energy Sector

PÉTER VINCE

Three EU directives regulating the internal energy market of the European Union have created the conditions for opening up the market in the energy sector. However, corporate behaviour distorting competition as well as member states' acts of intervention in the market have hindered in the realisation of opening markets and liberalization. In order to ensure that market liberalization is implemented in accordance with the directives, the European Commission has applied competition policy measures and sought to eliminate specific anti-competitive positions through proceedings and rulings. Prior EU proceedings initiated for the enforcement of competition have been dominated by cases directly affecting the competitive position of companies and concerned the conduct of those companies, their relative market powers and state aid. Exposing distortions to market competition have in recent years been complemented by new considerations – of environmental and climate protection – that do not concern companies' competitive positions. However, in EU procedures aimed at enforcing competition in the energy sector, adoption of these criteria must be harmonised with the requirement to strengthen the single internal market.